

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 1982

Siirtolaisuusinstituutti on perustamisestaan vuodesta 1974 lähtien pyrkinyt seuraamaan siirtolaisuudessa ja sen tutkimuksessa tapahtunutta kehitystä sekä tiedottamaan niistä eri tahoille. Näitä tavoitteita instituutti on toteuttanut lähinnä viidellä eri tavalla: (1) keräämällä ja kartoittamalla erilaista siirtolaisuuteen liittyvää aineistoa sekä ylläpitämällä arkistoa ja kirjastoa, (2) edistämällä ja suorittamalla siirtolaisuustutkimusta, (3) järjestämällä seminaareja, näyttelyitä ym. erilaista tiedotustoimintaa, (4) julkaisemalla siirtolaisuutta ja maassamuuttoa käsitteleviä tutkimuksia ja artikkeleita sekä (5) harjoittamalla kansainvälistä yhteistoimintaa.

Vuoden 1982 huomattavimpia tapahtumia Siirtolaisuusinstituutin toiminnassa olivat Scandinavian Immigration to Australia and New Zealand -symposium, Ruotsin siirtolaisuuden näyttelyn Suomen kierros sekä kveeniseminaarin ja muuttoliikesymposium 1980:n tulosten julkaiseminen. Siirtolaisuusinstituutin mahdollisuudet vaikuttaa siirtolaisuustutkimuksen edistämiseen ja tekemiseen paranivat olennaisesti, kun instituuttiin saatiin tutkimussihteerin toimi vuoden 1982 alusta.

Kertomusvuoden lopulla Siirtolaisuusinstituutissa vieraili 90-vuotias amerikansuomalainen Kaarle Hjalmar Lehtinen, joka siinä yhteydessä teki instituutille 100 000 dollarin lahjoituksen. Tämän lahjoituksen merkitys Siirtolaisuusinstituutille tulee olemaan kauaskantoinen ja se tulee avaamaan uusia mahdollisuuksia instituutin toiminnalle.

Tutkimustoiminta

Siirtolaisuusinstituutin yhtenä tehtävänä on

tutkia siirtolaisuutta sekä tukea ja aktivoita eri tahoilla tehtävää muuttoliiketutkimusta. Neuvonnan ja erilaisen yhteistoiminnan osuus on lisääntynyt jatkuvasti. Yhteyksiä on ollut opiskelijoihin, tutkijoihin ja tutkimuslaitoksiin, joissa on vireillä siirtolaisuutta tai maassamuuttoa käsitteleviä tutkimusprojekteja. Erityisesti Siirtolaisuusinstituutti on voinut auttaa materiaalin, lähinnä kirjallisuuden, hankinnassa sekä joissakin tapauksissa myös tutkimusten suunnittelussa:

Kertomusvuonna on ollut käynnissä sekä laajoja tutkimusprojekteja että suppeita tutkimuksia. Seuraavassa on lueteltu aloittamisjärjestyksessä käynnissä olleet tutkimukset. Mukana on myös sellaisia instituutin ulkopuolisia tutkimuksia, joiden aihe on saatu instituutista ja joissa on käytetty instituutin tutkimusprojektin alkuperäisaineistoa:

1. Lantisen Uudenmaan muuttoliike- ja elinolosuhdetutkimuksen (tutkijana Arja Munter) käsikirjoitusta on toimitettu yhteistyössä Svenska Litteratursällskapetin kanssa, jonka sarjassa tutkimus julkaistaan ruotsinkielisenä.
2. Australian siirtolaisuuden tutkimusta on jatkettu edelleen analysoinalla Australiassa v. 1981 kerättyä alkuperäis- ym. aineistoa, kuten haastatteluja ja erilaista arkistomateriaalia sekä laatimalla käsikirjoitusta. Projektin tutkijana toimii johtaja Olavi Koivukangas.
3. Tutkimussihteerin Ismo Soderling on jatkanut maassamuuttajan muotokuva-tutkimuksen viimeistelyä. Käsikirjoitus "Maassamuutto ja muuttovierit, vuosina 1977-78 kunnasta toiseen muuttaneiden elinolosuhdetutkimus" n. 390 sivua, saatiin valmiiksi toimikauden lopulla ja tuletaan julkaisemaan instituutin suomenkielisessä julkaisusarjassa. Tampereen yliopiston aluetieteen laitoksella on tämän tutkimusprojektin pohjalta käynnistynyt kaksi pro gradu tutkielmaa.

- 4 VTM Jouni Korkiasaari on jatkanut syksyllä 1981 alkanutta asuntohallituksen ja työvoimaministerion rahoittamaa Ruotsista Suomeen palanneita koskevaa tutkimusta. Raportin valmistuminen on rahoittajien myöntämän jatkoajan puitteissa siirtynyt seuraavalle toimintakaudelle.
- Tasta tutkimusaineistosta on irroitettu seuraavat osatutkimukset
- 4 a) Ruotsin paluumuuton alueellinen levinneisyys. Turun yliopiston sosiaalipolitiikan pro gradu -tutkielma. Tekijänä yo Matti Simpanen
- 4 b) Paluumuutto ja työvoimapolitiikka Turun yliopiston sosiaalipolitiikan pro gradu -tutkielma. Tekijänä yo Eija Haanpää.
- 4 c) Paluumuuttajien demograafinen rakenne ja siinä tapahtuneet muutokset. Turun yliopiston sosiaalipolitiikan pro gradu -tutkielma. Tekijänä yo Kyllikki Klemm
5. Maaliskuussa 1982 käynnistyi muuttoliikkeen liittyvän tutkimustilanteen kartoittamiseksi ja bibliografian täydentämistä varten valtakunnallinen kysely, jonka tuloksista tullaan laatimaan tietorekisteri palvelemaan kaikkia muuttoliikkeesta ja muuttoliiketutkimuksesta kiinnostuneita.

Siirtolaisuusinstituutin edustajat pitivät toimikauden aikana erilaisissa tilaisuuksissa yhteensä 9 pyydettyä esitelmää tai luentoa (ks. Liite 1).

Seminaari- ja kongressitoiminta ja muu yhteistoiminta

Siirtolaisuusinstituutissa järjestettiin 17.-19.2. kansainvalinen Scandinavian Immigration to Australia and New Zealand -symposium. Tilaisuus oli jatkoa vuonna 1978 Vaxjossa Ruotsissa pidetylle vastaavalle symposiumille ja kuului osana pohjoismaiseen Australian siirtolaisuuden tutkimusprojektiin. Tällä kertaa ensisijaisena tavoitteena oli kartoittaa Australiassa vuosina 1980-1981 kenttätöissä olleitten tutkijoiden keraama aineisto, nykyinen tutkimustilanne ja tarve. Symposiumiin osallistui Australiasta, Ruotsista, Tanskasta ja Suomesta yhteensä 20 tutkijaa.

Tulevaa tutkimustoimintaa ajatellen pidettiin tärkeänä luettelon laatimista arkisto- ja kirjallisuuslähteistä sekä Australian että Uuden-Seelannin osalta. Paatettiin myös ryhtyä keraamaan aineistoa näyttelyn ai-

kaansaamiseksi Australian eurooppalaisen asutuksen 200-vuotisjuhlallisuuksiin vuonna 1988.

Siirtolaisasiain neuvottelukunta piti kokouksensa Siirtolaisuusinstituutissa 6.5. ja tutustui samalla lähemmin instituutin toimintaan. Kokouksen aikana keskusteltiin mm. tutkimuspoliittisen ohjelman laatimisesta ja etsittiin yhteistyömuotoja.

Kansainvalinen toiminta

Siirtolaisuusinsituutti on koko toimintansa ajan pyrkinyt yhteistyöhön eri laitosten ja yksityisten tutkijoiden kanssa myös kansainvälisellä tasolla. Kertomusvuoden aikana instituutissa vierailivat mm. Suomi-Seura r.y:n kutsumina Suomen kulttuuriin ja yhteiskuntaan tutustumassa olleet ulkosuomalaislehtien päätoimittajat (13 henkilöä), Internationella sekretariatet utbildningsdepartementet, undervisning och information om mänskliga rättigheter (16 henkilöä), Euroopan Neuvoston siirtolaiskomitea (6 henkilöä), Suomi-Seura r.y:n järjestämän suomen kielen ja kulttuurin seminaarin osanottajia (41 henkilöä), Ruotsin kieli- ja kulttuuriperintokomitean (språk- och kulturarvskommitté) puheenjohtaja Birgitta Ulvhammar sekä Kaarle Hjalmar Lehtinen, Mr & Mrs Fairbanks ja Kaino U. Mattila Yhdysvalloista.

Siirtolaisuusinsituutti on myös tarjonnut tutkimustilat tri Gary Londonille Seattlesta. Hän saapui Suomeen 23.9. opetusministeriön myöntämän yhden vuoden stipendin turvin kootakseen aineistoa Amerikan lansirannikolla olevia suomalaisia koskevaa tutkimusta varten.

Dokumentointi, arkistointi ja kirjasto

Siirtolaisuusinsituuttiin on sen toimintakautena kertynyt huomattavat kokoelmat erilaisista siirtolaisuutta käsittelevästä arkisto- ja kirjastomateriaalista. Luetteloituja ja järjestettyjä lahjoituksia oli toimintakauden lopussa kaikkiaan 230 kpl. Aineisto on kertynyt pääasiassa lahjoituksina sekä kotimaasta että ulkomailta vanhoilta siirtolaisilta tai heidän

Ulkosuomalaislehtien päätoimittajat vierailivat Suomi-Seuran kutsumina Suomessa 1.3. - 9.3.1982. Eri puolille Suomea ulottunut viikon mittainen ohjelma tarjosi päätoimittajille katsauksen nykypäivän Suomeen. Kuvassa osa toimittajista tutustumassa instituutin julkaisuihin.

jalkeläisiltään ja yhdistyksiltään.

Instituutin järjestetty arkistoaineisto ja-kaantuu kolmeen pääosaan: 1) varsinainen lahjoitusaineisto, 2) valokuvakokoelmat ja 3) lehtileikekokoelmat. Hyllymetreissä mitattuna aineistoa on n. 200 m.

Arkiston lahjoittajaluettelon mukaan on lahjoituksia vastaanotettu 24:lta siirtolaisten yhteisöltä tai järjestöltä (näistä 5 on saatu v. 1982) ja 245:lta yksityishenkilöltä (näistä 40 on saatu v. 1982).

Valokuva-arkistossa on järjestettyjä suomalaista siirtolaisuutta käsitteleviä valokuvia maittain seuraavasti:

	yhteensä	näistä v. 1982 järjestetty
USA	1373	1057
Kanada	54	35
Australia	630	405
Etelä-Amerikka	247	247
Vali-Amerikka	8	8
Uusi-Seelanti	19	19
Norja	32	32
Ruotsi	150	150
Neuvostoliitto	2	2

Lisäksi järjestämättömiä valokuvia toimintavuoden lopussa oli n. 1000 kpl.

Siirtolaisuusinstituutin kirjastossa on noin 2800 kappaletta siirtolaisuutta ja maassamuuttoa ja näiden taustatekijöitä käsittelevää tutkimusta tai muuta julkaisua. Kirjastoon saapuvat myös useimmat ulkosuomalaisten toimittamat ja julkaisemat lehdet eri puolilta maailmaa (Australiasta 4, USA:sta 6, Kanadasta 3, Ruotsista 13, Saksasta 2 sekä suuri joukko erilaisia tiedotuslehtisiä) ja huomattava määrä kansainvälisiä aikakauslehtiä. Kirjastoaineisto on hankittu pääasiassa vaihtosuhteina instituutin omien julkaisujen ja aikakauslehden kanssa. Siirtolaisuusinstituutin kirjasto palvelee ensi sijassa laitospalveluna mutta sieltä lainataan kirjoja myös laitoksen ulkopuolisille tutkijoille ja opiskelijoille. Tiettyyn aihepiiriin keskittyvänä erikoiskirjastona instituutin kirjasto on jo nyt hyvä lähtökohta siirtolaisuudesta ja maassamuutosta kiinnostuneille.

Näyttelytoiminta

Näyttelytoiminnassa pääpaino on vuoden

1982 aikana ollut Ruotsin siirtolaisuuden näyttelyn Suomen kierroksen järjestämisessä. Näyttely, joka kiersi Ruotsissa vuosina 1980-81 ja keräsi siellä yli 100 000 katselijaa, oli esillä ennen Suomeen siirtymistä Haaparannan kansankorkeakoulussa 18.12.1981 - 17.2.1982. Suomessa näyttely kiersi kertomusvuoden aikana yhteensä neljällä paikkakunnalla:

Pohjois-Pohjanmaan Museo, Oulu	4.6.-5.9.82	3 800 kävijää
Pohjanmaan Museo, Vaasa	10.9.-31.10.82	5 000 kävijää
Kuopion Museo, Kuopio	5.11.-5.12.82	2 492 kävijää
Keski-Suomen Museo, Jyväskylä	10.12. -(16.1.83)	(5 000 kävijää)

Näyttely on saanut myös Suomessa hyvän vastaanoton ja kiitosta varsinkin havainnollisesta ja tiedottavasta esitystavastaan.

Lisäksi kertomusvuoden alussa rakennettiin pienimuotoinen valokuvanäyttely instituutin omiin tiloihin Australian siirtolaisuudesta.

Julkaisutoiminta

Siirtolaisuusinstituutti julkaisee instituutissa ja muualla tehtyjen siirtolaisuutta ja maassamuuttoa käsittelevien tutkimusten tuloksia. Julkaisutoiminnan tavoitteena on tehdä tunnetuksi eri puolilla saavutettuja tutkimustuloksia ja pyrkiä hyödyntämään ne mahdollisimman nopeasti.

Julkaisut ilmestyvät neljässä sarjassa:

	ilmestynyt	v. 1982
A-sarja, suomenkieliset	8	1
B-sarja, ruotsinkieliset	2	
C-sarja, englanninkieliset	6	1
Erikoisjulkaisut	4	1
Yhteensä	20	3

Vuoden 1982 ilmestyivät seuraavat julkaisut:

Siirtolaisuustutkimuksia A 8:

Olavi Koivukangas, Kai Lindström, Raimo Narjus (toim.), Muuttoliikesymposium 1980. Turku 19.-21.11.1980. Esitelmät ja keskustelut. Turku 1982, 402 s.

Migration Studies C 6:

Arja Pilli, The Finnish-language Press in Canada, 1901-1939. A Study in the History of Ethnic Journalism. Turku 1982, 330 s.

Erikoisjulkaisu-sarja:

Maija-Liisa Kalthama (toim), Suomalaiset Jäämeren rannoilla. Finnene ved Nordishavets strender. Turku 1982, 235 s.

Lisäksi instituutti julkaisee neljä kertaa vuodessa ilmestyvää **Siirtolaisuus-Migration** -aikakauslehteä. Kertomusvuoden aikana lehdessä ilmestyi 160 sivua, 11 siirtolaisuutta käsittelevää artikkelia sekä kirja-arvosteluja ja erilaisia tiedotuksia.

Siirtolaisuusinstituutissa laadittuja artikkeleita ja selvityksiä on ilmestynyt myös eri lehdissä:

Koivukangas, Olavi

"Suomen siirtolaisuuspolitiikka olisi saatettava ajan tasalle" Helsingin Sanomat alakerta 1.2.1982.

"Emigration" Uppslagsverket FINLAND A-J Boga 1982, ss. 265-269.

"Siirtolaisuus Suomesta Australiaan" Teoksessa Ulkосуomalaisia. Kalevala-seuran Vuosikirja 62. Jyväskylä 1982, ss. 83-89.

Olavi Koivukangas ja Ismo Söderling:

"Scandinavian Immigration to Australia and New Zealand symposium" Siirtolaisuus-Migration 1/82, ss. 19-25.

Talous

Siirtolaisuusinstituutti on toiminut opetusministeriöltä saamansa 500 000 markan toimintamäärärahan turvin, johon loppuvuodesta myönnettiin 62 000 markan lisämääräraha. Lisäksi instituutti on saanut Turun kaupungilta 82 000 markan vuokrahyvityksen sekä asuntohallitukselta ja työvoimaministeriöltä rahoituksen Ruotsista palanneita koskevaan tutkimukseen. Kaarlo Hjalmar Lehtiseltä toimintakauden lopulla saatu 100 000 dollarin lahjoitus tultaneen rahas-

toimaan ja sen tuotto käytetään siirtolais-
tutkimuksen edistämiseen Taseen loppu-
summa tilikauden lopussa oli 845 922,02
mk.

Toimintavuoden 1982 aikana pidetyt esitelmät ja luennot

Koivukangas, Olavi:

Suomen siirtolaispolitiikka. Kupittaan Rotary
klubin kokouksessa 6.1. Turussa.

Scandinavians in Australia - A general Review.
Esitelmä 17.2. Scandinavian Immigration to
Australia and New Zealand symposiumissa
Siirtolaisuusinstituutissa.

Suomalainen kaukosirtolaisuus. Siirtolaisasiain
neuvottelukunnan kokouksessa 6.5. Turussa
pidetty esitelmä

Söderling, Ismo

Suomen ja Ruotsin välinen siirtolaisuus - suo-
malainen näkökulma. Esitelmä pidetty 8.3.

Opettajainkoulutuslaitoksella Turussa ruotsin-
suomalaisille lastentarhaopettajille.

Migrationen mellan Finland och Sverige och
Finlands migrationspolitik. Esitelmä pidetty
21.4. Siirtolaisuusinstituutissa Vasterhaningenin
kansankorkeakoulun opettajille ja oppilaille.

Inre flyttingen, finsk synpunkt. Pohjoismai-
nen vaestotieteilijöiden symposium 19.-21.6.
Kungälvissa Ruotsissa.

Suomen siirtolaisuuspolitiikka. Opettajainkou-
lutuslaitoksella Turussa 26.10. Göteborgin yli-
opiston lastentarhakoulutuksessa oleville opet-
tajille pidetty esitelmä

De gemensamma nordiska arbetsmarkanderna.
Pohjoismaiden pörvarioiskelijöiden NKSU-se-
minaarissa (Nordiska Konservativa Studenterna)
Turussa 30.10. pidetty esitelmä.

Migrationens samhälleliga aspekter samt mino-
reteter och minoritetspolitik i Norden. Linköping-
in yliopiston jatkokoulutusohjelmaan kuuluva
esitelmä 10.11. Työvaen Akatemiassa Kauni-
aisissa

Activities of the Institute of Migration during 1982

The most significant events in the 1982
activity of the Institute of Migration were
the "Scandinavian Immigration to Australia
and New Zealand" symposium, the circula-
tion throughout Finland of an exhibition
on Swedish migration and the publication
of three new migration studies. Opportuni-
ties for the Institute of Migration to affect
the advancement and performance of mig-
ration studies were improved noticeably as
the Institute acquired a research secretary
position from the beginning of 1982.

At the end of the year, 90-year old
Finnish-American Kaarle Hjalmar Lehtinen
visited the Institute of Migration and at that
time presented \$ 100,000 to the Institute
for the advancement of migration studies.

During the year, there were in progress
both extensive research projects as well as
more narrow explorations of various aspects
of migration. Research secretary Ismo
Söderling has put the finishing touches on
his study of the living conditions and changes

in those conditions among migrants from
one Finnish municipality to another in
1977-78. Jouni Korkiasaari, MA, has contin-
ued his study of return migration from Swe-
den to Finland and Olavi Koivukangas his
study of migration to Australia. Advising
students and cooperation with researchers
and research institutes has been vigorous.

The Institute of Migration has received
very considerable collection of various
archival and library materials on migration.
This material has been collected primarily
through donations and exchanges, both
domestic and foreign. The organized archival
material is divided into three major sections:
1) general archival materials, 2) collections
of photographs and 3) collections of news-
paper clippings. Measured in meters of shelf
space, the material is some 200 meters.

The library contains about 2 800 pieces
of research and other publications on
external and internal migration. The library
also receives most of the newspapers publish-
ed by Finns living abroad as well as many
international periodicals.

The Institute of Migration publishes the

results of studies treating external and internal migration.

During 1982, the following publications appeared:

- Olavi Koivukangas, Kai Lindstrom, Raimo Narjus (eds.), Muuttoliikesymposium 1980. Turku 19 - 21.11.1980. Esitelmät ja keskustelut. Siirtolaissuustutkimuksia A 8, Turku 1982, 402 s
- Arja Pili, The Finnish-language Press in Canada, 1901-1939. A Study in the History of Ethnic Journalism. Migration Studies C 6, Turku 1982. 330 s

Maija-Liisa Kalhama (ed.) Suomalaiset Jäämeren rannoilla. Finne ved Nordishavets strender. Turku 1982. 235 s.

In addition, the Institute publishes the quarterly **Siirtolaisuus-Migration**. During 1982, the periodical printed 11 rather extensive articles on migration as well as book reviews and various items of information, all totaling 160 pages.